

EUROOPA KOHTU OTSUS

23. JAANUAR 1975*

Kohtuasjas 51/74,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel College van Beroep voor het Bedrijfsleven (Madalmaade apellatsioonikohus majandusajades) esitatud eelotsusetaotlus selles kohtus pooleliolevas asjas järgmiste poolte vahel:

usaldusühing P. J. VAN DER HULST'S ZONEN, asukoht Hillegom,
ja

PRODUKTSCHAP VOOR SIERGEWASSEN (ilutaimede tootmise amet), asukoht Haag,

EMÜ asutamislepingu järgmiste artiklite tõlgendamiseks:

- EMÜ asutamislepingu artikkel 16 ja nõukogu 27. veebruari 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 234/68 elustaimede ja lillekasvatustoodete turu ühise korralduse kehtestamise kohta (EÜT L 55, lk 1) artikkel 10,
- EMÜ asutamislepingu artikkel 40 ja määruse nr 234/68 artikkel 1,
- EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõige 3,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, koja esimees Mackenzie Stuart, kohtunikud A. M. Donner, R. Monaco, P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen (ettekandja),

kohtujurist: A. Trabucchi,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

OTSUSE

[...]

1. College van Beroep voor het Bedrijfsleven esitas Euroopa Kohtule 16. juuli 1974. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. juulil, EMÜ asutamislepingu artikli

*Kohtumenetluse keel: hollandi.

177 alusel kolm eelotsuse küsimust ühenduse õiguse teatavate sätete tõlgendamiseks seoses Hollandi õigusaktidega, millega on lillesibulatega kauplemise sektoris kehtestatud teatavad maksud.

2. Need küsimused on esitatud kohtuasjas, kus üks lillesibulate kasvatamise ja müügi tegev äriühing on vastu teatud summade maksmisele, mida talt nõuti 1972. aasta sibulasaagi pealt võetavate maksudena.

3. Tegemist on ülejäägimaksuga ja lillesibulate sektoris võetava ettevõtlusmaksuga.

4. Ülejäägimaksu käsitlevatest õigusnormidest ilmneb, et kõigi ilutaimede sektori kutseorganisatsiooni poolt väljastatud kauplemiskaardiga ostjate puhul alandatakse müügihinda ning kõik müüjad, kes müüvad sibulaid ilma kauplemiskaardita ostjale, sealhulgas välisriigi ostjale, peavad maksma maksu, kusjuures hinnaalanduse ja maksu summad on võrdsed.

5. Maksu ei võeta juhul, kui tootja kasutab sibulaid lillekasvatuseks omaenda ettevõttes, ning teataval ajavahemikul 1973. aastal oli see nii ka kauplemiskaardiga ostja puhul, kui ta kasutas sibulaid ise lillekasvatuseks.

6. Maksutulu paigutatakse fondi, mille peamine eesmärk on rahastada lillesibulate ostmist, mis peavad minema hävitamisele, kuna nad pole turul saavutanud fondi poolt määratud miinimumhinda.

7. Ettevõtlusmaksu käsitlevatest õigusnormidest ilmneb, et see maks määratakse ja seda võetakse kooskõlas eeskirjadega, mis üldjoontes sarnanevad ülejäägimaksu eeskirjadega, kuigi nad erinevad neist mitmes väga keerukas üksikasjas.

8. Nimelt on muu hulgas ette nähtud, et Madalmaade müüja poolt tehtav hinnaalandus, samuti nagu madalmaade ostjale müümise pealt makstav maks on 5% võrra madalam kui määr, mida tuleb maksta müügi puhul välismaa ostjale.

9. Maksutulu paigutatakse fondi, mille vahendeid kasutatakse lillesibulakasvatuse sektoriaalsete huvide/eesmärkide rahastamiseks, teadusuuringute rahastamiseks, selle sektori ühisreklaami rahastamiseks ja muuks üldiseks erialaseks otstarbeks.

Esimene küsimus

10. Esimese küsimusega küsitakse, kas EMÜ asutamislepingu artiklit 16 ja nõukogu 27. veebruari 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 234/68 elustaimede ja lillekasvatustoodete turu ühise korralduse kehtestamise kohta artiklit 10 tuleb tõlgendada nii, et vaidlusalused maksud kujutavad endast ekspordimaksudega samaväärse toimega makse.

11. Põhikohtuasja pooled näivad olevat ühel meelel, et ülejäägimaks koormab ühtmoodi nii kõnealuste toodete turustamist Madalmaades kui ka nende ekspordi, kuid nende arvamused lahknevad küsimuses, kas ekspordi suuremat maksustamist, mis tuleneb ettevõtlusmaksu eri määradest, neutraliseerivad teised Madalmaade lillesibula- ja lillekasvatust käsitlevate õigusnormide olulised osad.

12. Asutamislepingu artiklile 177 vastava menetluse raames ei saa Euroopa Kohus lahendada sellist vaidlust, mis nagu iga teine asjasse puutuvate asjaolude hindamine, kuulub siseriikliku kohtu pädevusse

13. Ekspordimaksudega samaväärse toimega maksude keelustamine ühendusesiseses kaubanduses puudutab kõiki makse, mida võetakse kõnealuse toote ekspordimise

puhul või selle tõttu ning millel on kaupade vabale liikumisele samasugune piirav mõju kui tollimaksul.

14. Kui saab tõendada, et mingi siseriikliku maksu kohaldamisel koormatakse ekspordiks müümist rohkem kui müüki riigi piires, on sellel maksul järelikult ekspordimaksuga samaväärne toime.

15. Peale selle tuleb siis, kui siseriikliku maksuga maksustatakse müüki riigi piires ja ekspordi võrdselt, arvesse võtta seda, kuhu kogutud maksud suunatakse.

16. Tõepoolest, kui maksu eesmärk on rahastada tegevust, millega püütakse muuta turustamist riigi sees tasuvamaks kui ekspordimist või toetada mis tahes muul viisil riigi sees turustamiseks mõeldud tooteid ekspordiks mõeldud toodete kahjuks, võib see kahjustada ekspordi ning seega on tal tollimaksuga samaväärne toime.

17. Seega tuleb esitatud küsimusele vastata, et riiklik maks võib olla ekspordimaksuga samaväärse toimega, kui tema kohaldamine koormab ekspordi rohkem kui riigisisest müüki, või kui maks on mõeldud selliste tegevuste rahastamiseks, millega püütakse muuta turustamist riigi sees tasuvamaks kui ekspordi või toetada mis tahes muul viisil riigi sees turustamiseks mõeldud tooteid ekspordiks mõeldud toodete kahjuks.

Teine küsimus

18. Teise küsimusega palutakse Euroopa Kohtul öelda, kas asutamislepingu artiklist 40 ja määruse (EMÜ) nr 234/68 artiklist 1 või mõnest muust ühenduse õiguse sättest või üldpõhimõttest tuleneb, et Madalmaade seadusandliku võimuga organitel pole enam lubatud anda seoses määruse nr 234/68 artiklis 1 kirjeldatud valdkonnaga välja mingeid selliseid turgu korraldavaid õigusnorme nagu need, mis sisalduvad õigusaktides Verordening Surplusheffing ja Verordening Vakheffing, kui seda ei tehta selle määruse sätete või ühenduse õiguse muude sätete rakendamise huvides.

19. Asutamislepingu artikli 40 lõikes 2 on ette nähtud põllumajanduse ühise turukorralduse kehtestamine, milleks võivad olla kas ühised konkurentsieeskirjad, eri riikide turukorralduse kohustuslik koordineerimine või Euroopa turukorraldus.

20. Lõike 3 kohaselt võib sel viisil kehtestatud ühine korraldus hõlmata kõiki meetmeid, mis on nõutavad ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks, eelkõige hindade reguleerimist, toetusi mitmesuguste saaduste tootmiseks ja turustamiseks, varude ladustamis- ja ülekandmissüsteemi ning impordi ja ekspordi stabiliseerimise ühissüsteemi.

21. Määrus nr 234/68 sätestab artiklis 1, et kehtestatav ühine turukorraldus hõlmab ühiseid kvaliteedistandardeid ja kaubandussüsteemi.

22. Määruse artiklis 12 on ette nähtud võimalus, et nõukogu lisab määrusele täiendavaid sätteid, mis osutuvad vajalikuks kogemuste põhjal.

23. Määruse nr 234/68 teises põhjenduses nenditakse, et elustaimede ja lillekasvatustoodete tootmine on ühenduse teatavate piirkondade põllumajanduse jaoks erilise tähtsusega, ning väljendatakse vajadust soodustada sellise toodangu mõistlikku turustamist ja tagada stabiilsed turutingimused.

24. Eriti lillesibulate puhul on teada, et Madalmaade ekspord moodustab rohkem kui 90% liikmesriikide koguekspordist.

25. Kui ühendus on asutamislepingu artikli 40 alusel võtnud vastu õigusnormi ühise turukorralduse kehtestamiseks ühes kindlas sektoris, on liikmesriigid kohustatud hoiduma kõigist meetmetest, mis võiksid seda kahjustada või sellest erandeid teha.

26. Seega tuleb esmalt uurida, kas need õigusnormid, mida praeguses kohtuasjas käsitletakse, sobivad kokku määrusega nr 234/68, arvestades ka selle ülesannet ja eesmärke, mitte ainult otsesõnu väljendatud sätteid.

27. Määrus nr 234/68 ei puuduta olemasolevate ega tulevaste siseriiklike õigusnormide kokkusobivust määruse sätetes kehtestatud ühise turukorraldusega ei positiivselt ega negatiivselt.

28. Järelikult tuleb uurida, kas sellise riikliku sekkumisvahendi olemasolu, mis on kehtestatud Madalmaade õigusnormidega, võib takistada määruse 234/68 eesmärkide saavutamist.

29. Niisugune vahend võib aidata tõhusalt soodustada selle toodangu mõistlikku turustamist ja tagada püsivaid turutingimusi ning mitte üksnes kõnealuses liikmesriigis, vaid ka kogu ühenduses, kui selle riigi toodangul on ühenduse turul nii oluline kaal nagu Madalmaade lillesibulatoodangul.

30. Sellest hoolimata ei tule uurida mitte üksnes riiklikku sekkumisvahendit kui tervikut, vaid ka selle koostisosi, eriti kvaliteedistandardeid, millele tooted peavad vastama, et olla sekkumise jaoks vastuvõetavad, võrreldes toodete turustamiseks kehtestatud ühenduse kvaliteedistandarditega.

31. Selles suhtes võib juhtuda, et ühenduse standarditest vähem ranged riiklikud kvaliteedistandardid kalduvad soodustama turustamatute sibulate tootmist.

32. Kui lisakulu, mis tekib sekkumist rahastavale fondile sel põhjusel, kaetakse maksust ning jaotatakse seega turustatavate, sealhulgas eksporditavate toodete peale, on see ühise turukorralduse eesmärgiga vastuolus ning need õigusnormid on selles osas ühise turukorraldusega kokkusobimatud.

33. Põhikohtuasja hageja väidab, et Madalmaade ülejäägimaksu ja ettevõtlusmaksu käsitlevad õigusnormid toovad kaasa diskrimineerimise, mis rikub asutamislepingu põhimõtteid.

34. Selles suhtes tulenevad käesoleval juhul olulised diskrimineerimiskeelud põhimõttest, millel põhineb riigimakse käsitlev artikkel 95, ning artikli 40 lõike 3 teise lõigu sättest, mille kohaselt põllumajanduse ühine turukorraldus välistab ühenduse piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise.

35. Sellised õigusnormid nagu käesolevad lähevad – kasvõi ainult analoogia teel – vastuollu neist sätetest tulenevate keeldudega, kui eksporditavaid kaupu maksustatakse rohkem kui riigi siseturul turustatavaid või kui maksutulu suunatakse kodumaiste toodete toetamiseks.

36. Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et

A) riiklik sekkumisvahend ei sobi kokku määrusega (EMÜ) nr 234/68 elustaimede ja lillekasvatustoodete turu ühise korralduse kehtestamise kohta, kui määruse alusel kehtestatud ühenduse kvaliteedistandarditele mittevastavad tooted tunnistatakse sekkumise jaoks vastuvõetavaks;

B) toote müügilt võetav riigimaks ei sobi kokku EMÜ asutamislepingust tulenevate diskrimineerimiskeeldudega, kui sellega maksustatakse ekspordiks müümist rohkem kui müüki riigi siseturul või kui maksutulu suunatakse kodumaiste toodete toetamiseks.

37. See asutamislepingu artiklile 177 vastava menetluse raames antud vastus ei tohi mõjutada uurimise tulemust, mille võib algatada komisjon, et tuvastada, kas kõnealused siseriiklikud meetmed kujutavad endast asutamislepingu artikliga 92 kokkusobimatut abi.

Kolmas küsimus

38. Kolmanda küsimusega küsitakse Euroopa Kohtult, kas asutamislepingu artikli 93 lõiget 3 tuleks mõista nii, et selle lõike teises lauses mainitud menetlus hõlmab ka selgituste küsimist artikli 93 lõike 2 tähenduses, millele viidatakse lõikes 3, ning jaatava vastuse korral küsitakse, kas sama lõiget tuleks mõista nii, et komisjonipoolse selgituste küsimisega kaasneb asjaolu, et kõnealust riiklikku abimeedet ei tohi rakendada enne, kui selle menetluse järgi on tehtud lõplik otsus.

39. Eelotsuse taotlemise otsusest ilmneb, et see küsimus esitati seoses hageja poolt põhikohtuasjas esitatud dokumendiga, kus oli ära toodud tsitaat komisjoni 9. veebruari 1972. aasta kirjast Madalmaade välisministrile.

40. Selle kirja päisest ilmneb siiski, et kirja sisuks ei ole selgituste küsimine artikli 93 lõike 2 tähenduses, vaid et kiri saadeti seoses abisüsteemide kontrollimisega, mida komisjon teeb kooskõlas selle artikli lõikega 1.

41. Tegelikult sisaldab kiri ettepanekuid, mida ei esitata mitte artikli 93 lõike 3 kohaselt, vaid lõike 1 teise lause kohaselt, mida kinnitas ka komisjon oma märkustes, mille ta käesoleva kohtuasja puhul Euroopa Kohtule esitas.

42. Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus, et võib otsustada, et küsimusele pole enam vaja vastata.

Kohtukulud

37. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Madalmaade valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata.

Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus College van Beroep voor het Bedrijfslevenis poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse College van Beroep voor het Bedrijfsleven.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastuseks College van Beroep voor het Bedrijfsleveni 16. juuli 1974. aasta otsusega esitatud eelotsuse küsimustele, otsustab:

1) Riiklik maks võib olla ekspordimaksuga samaväärse toimega, kui tema kohaldamine koormab ekspordi rohkem kui riigisisest müüki, või kui maks on mõeldud selliste tegevuste rahastamiseks, millega püütakse muuta turustamist riigi sees tasuvamaks kui ekspordi või toetada mis tahes muul viisil riigi sees turustamiseks mõeldud tooteid ekspordiks mõeldud toodete kahjuks.

2)

A) Riiklik sekkumisvahend ei sobi kokku määrusega (EMÜ) nr 234/68 elustaimede ja lillekasvatustoodete turu ühise korralduse kehtestamise kohta, kui määruse alusel kehtestatud ühenduse kvaliteedistandarditele mittevastavad tooted tunnistatakse sekkumise jaoks vastuvõetavaks;

B) toote müügilt võetav riigimaks ei sobi kokku EMÜ asutamislepingust tulenevate diskrimineerimiskeeldudega, kui sellega maksustatakse ekspordiks müümist rohkem kui müüki riigi siseturul või kui maksutulu suunatakse kodumaiste toodete toetamiseks.

	Lecourt	Mackenzie Stuart	Donner
Monaco	Pescatore	Kutscher	Sørensen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 23. jaanuaril 1975 Luxembourgis.

Kohtusekretär
A. Van Houtte

President
R. Lecourt